

Coronavirus i crisi econòmica: pla de xoc social i pla de recuperació

Iolanda Fresnillo

iolanda.fresnillo@gmail.com

PACD / Eurodad





Mirar enrere per dibuixar el futur

- Crisi de sobreproducció que s'arrossega des d'abans de 2008 ... De fet des de la crisi dels 70s -> Neoliberalisme + Globalització + Financiarització
- “Recuperació” de l'economia (poders econòmics) de la gran recessió de 2008 en base a deute, especulació i economia rentista (financiarització)
- Crisi social (desigualtat, precarització i empobriment) i de cures
- Crisi ambiental i emergència climàtica
- Crisi democràtica i creixement extrema dreta

**RISCOS QUE ES PODEN AGREUJAR AMB
LA CRISI DESENCADENADA PEL COVID19**

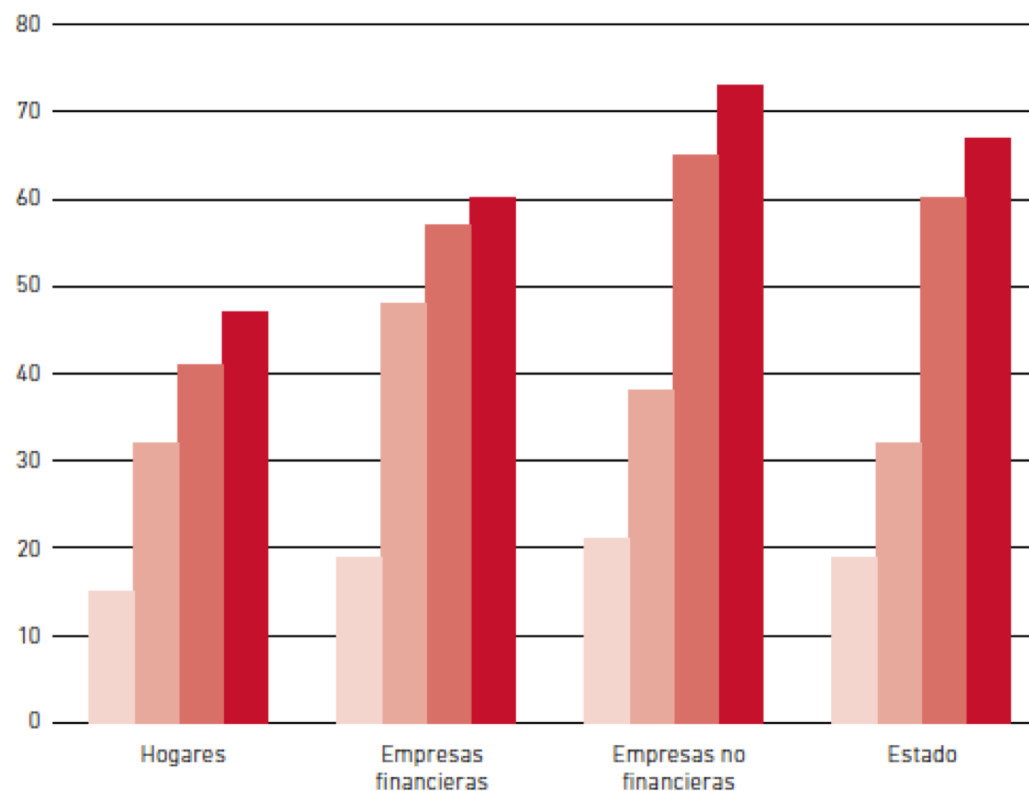
(article [La Directa](#) i [El Salto](#))

Situació a finals 2019 (pre-COVID)

Gráfica 2
Endeudamiento sectorial
mundial (USD miles de millones
– Primer trimestre/año)

1997
2007
2017
2019

Fuente: Institute of International Finance,
Global debt monitor, agosto de 2019.

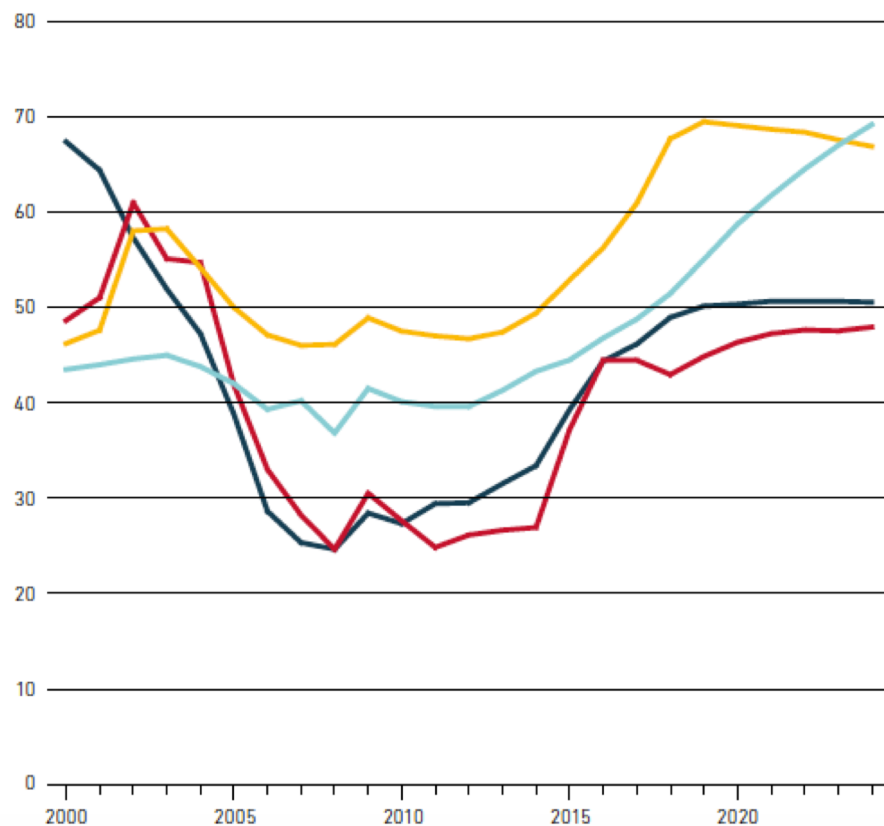


- Endeutament a nivells històrics tant públic com privat (especialment corporatiu però també familiar en alguns països)
- En termes absoluts, el deute global ha assolit els 253 bilions de dòlars el darrer trimestre de 2019, el que equival al 322% del PIB mundial.

- Aquest nou cicle d'endeutament s'inicia el 2010 a conseqüència de les polítiques monetàries de resposta a la crisi de 2008 i del funcionament *normal* d'una economia hiperfinanceritzada

Gràfica 3
Deuda bruta general del
Estado (por ciento del PIB)

— Asia emergente y en desarrollo
— America Latina y el Caribe
— Medio Oriente y Asia Central
— África Subsahariana

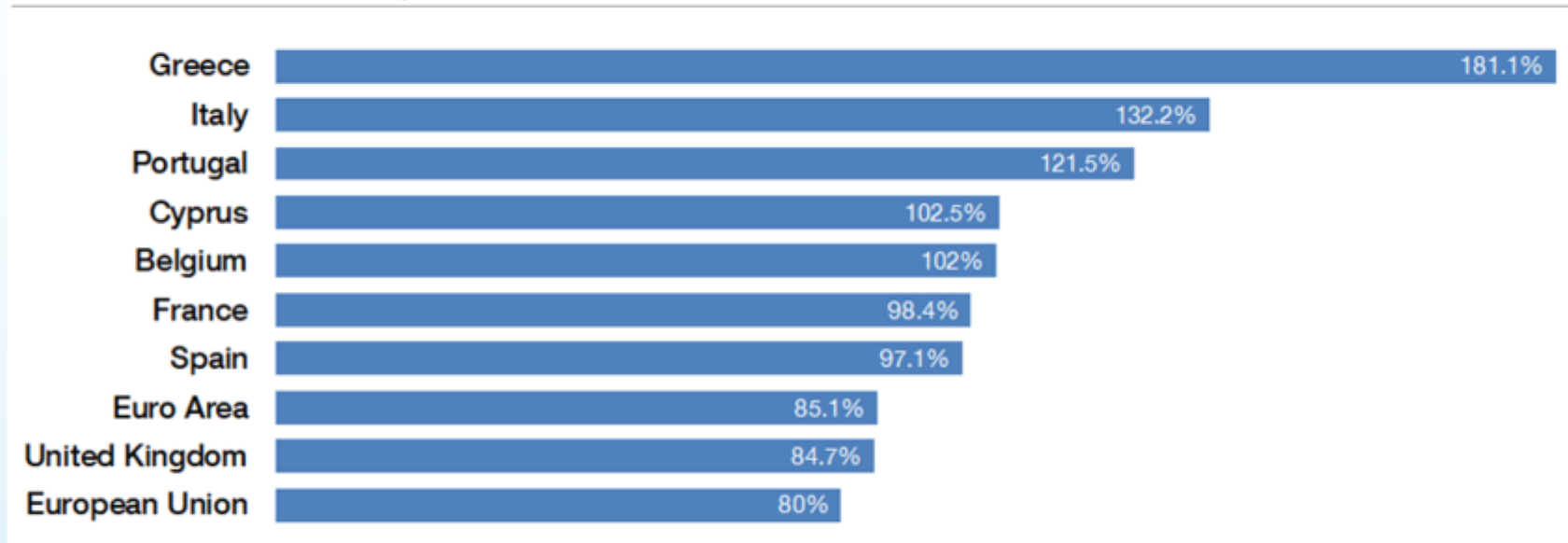


Fuente: Eurodad en base a las Perspectivas
Económicas Mundiales del FMI

- Segons el [Banc Mundial](#), és l'ona d'endeutament més àmplia geogràficament, més ràpida i amb nivells més elevats de deute en temps de pau.
- Països empobrits, amb elevats nivells de deute públic i riscos de *default* (*preus matèries primeres baixos des de 2014, depreciació de monedes, inici fuga de capitals i pagaments de deute creixents*)

- Economies emergents amb combinació d'elevat deute privat, públic i familiar
- L'Argentina, Ecuador o el Líban en crisi de deute
- A Europa, elevats deutes públics sense marge per fer front a increments de despesa pública

Debt-to-GDP ratio, fourth quarter of 2018



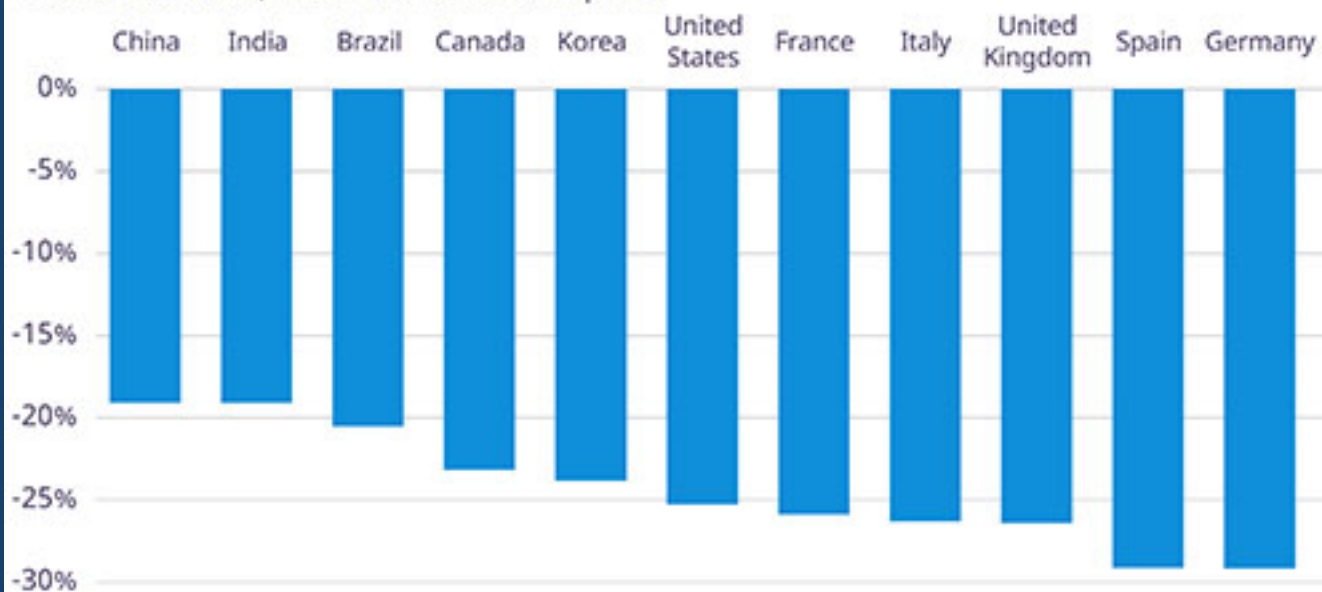
- Creixent número d'empreses zombi a nivell global al 2019
- El FMI alertava al octubre de 2019 d'una "desacceleració sincronitzada" a nivell global, que podria desencadenar una crisi global si es donava un xoc imprevist ...

Impacte del COVID19 a nivell econòmic

- Impacte directe del confinament (tancament d'empreses - fàbriques, comerços, turisme, construcció, sector immobiliari, serveis personals ...)

The initial impact of containment measures will be felt worldwide

Selected countries, in % of GDP at constant prices

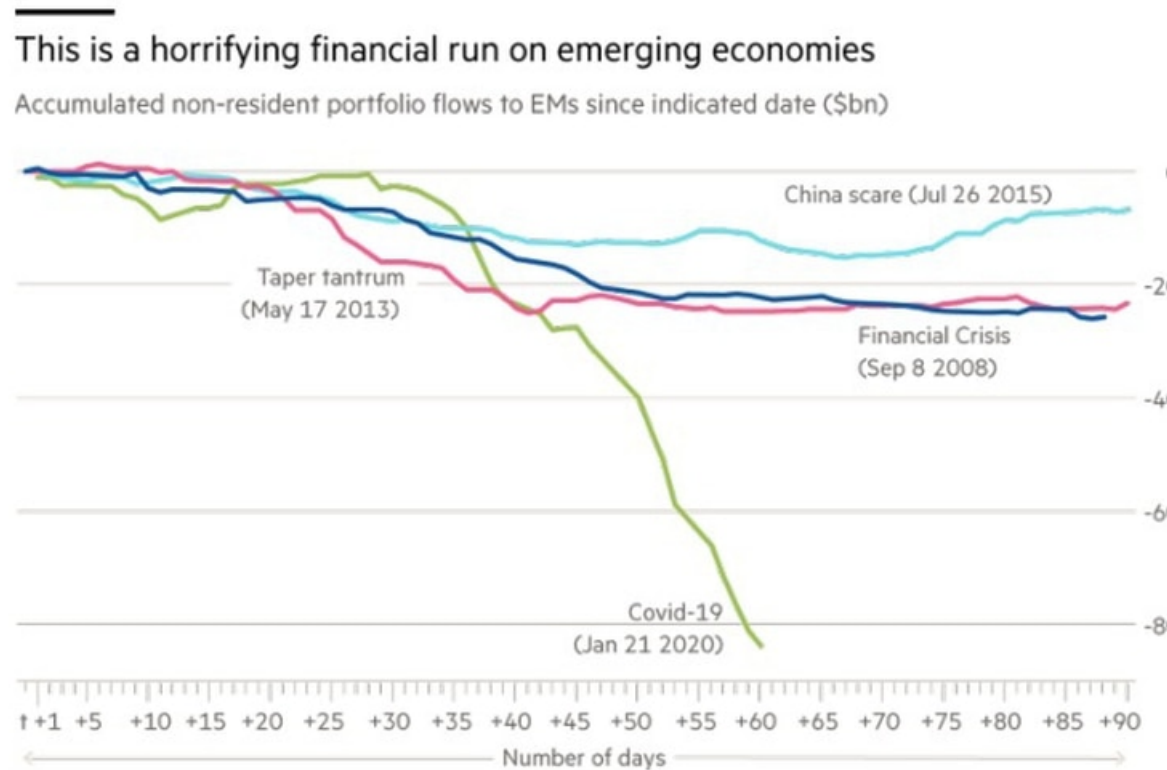


Source: OECD Annual National Accounts; OECD Trade in Value-Added database; Statistics Korea; Brazilian Institute of Geography and Statistics; and OECD calculations.

- Impacte indirecte del trencament de la cadena de producció global i caiguda del comerç internacional
- Aturada en sec del sector turístic
- Caiguda de demanda i de preus de petroli i matèries primeres (coure, soja, ...)
- Reducció de les remeses
- Impacte del “pànic” dels mercats (fuga de capitals i tancament d'aixeta d'inversions i préstec)

Les pèrdues a països del Sud

- Les “fuges” de capital i inversió de les principals economies emergents ha arribat a 59 mil milion \$ en un mes. Més del doble del que es va donar al 2008



Source: IIF

- Els valors de les monedes contra el dòlar han caigut entre un 5% i un 25% des de l'inici d'any – molt més ràpid que a l'inici de la crisi de 2008
- Els preus de les matèries primeres, de les que depenen molts països del Sud, han caigut precipitadament des d'inici de la crisi, de mitjana un 37% en el que portem d'any

[Informe UNCTAD](#)

Una crisi del deute en cadena

- Increment de despesa i reducció d'ingressos (per exempcions i per reducció activitat) → **més endeutament i més car (primes de risc)**
- Alguns països, especialment països del Sud global, no podran refinançar ni pagar els deutes pendents - de la crisi del virus passarem a una amplificada crisi del deute – cal preveure àmplies cancel·lacions de deute
- A Europa els paquets d'estímul s'estan també articulant en base a **nou endeutament**, necessari però no suficient, calen polítiques monetàries de suport directe als estats (coronabons vs préstec directe del BCE)
- Als països empobrits caldrà una combinació de cancel·lació de deute i paquets financers de suport (incrementar la política de cooperació internacional)



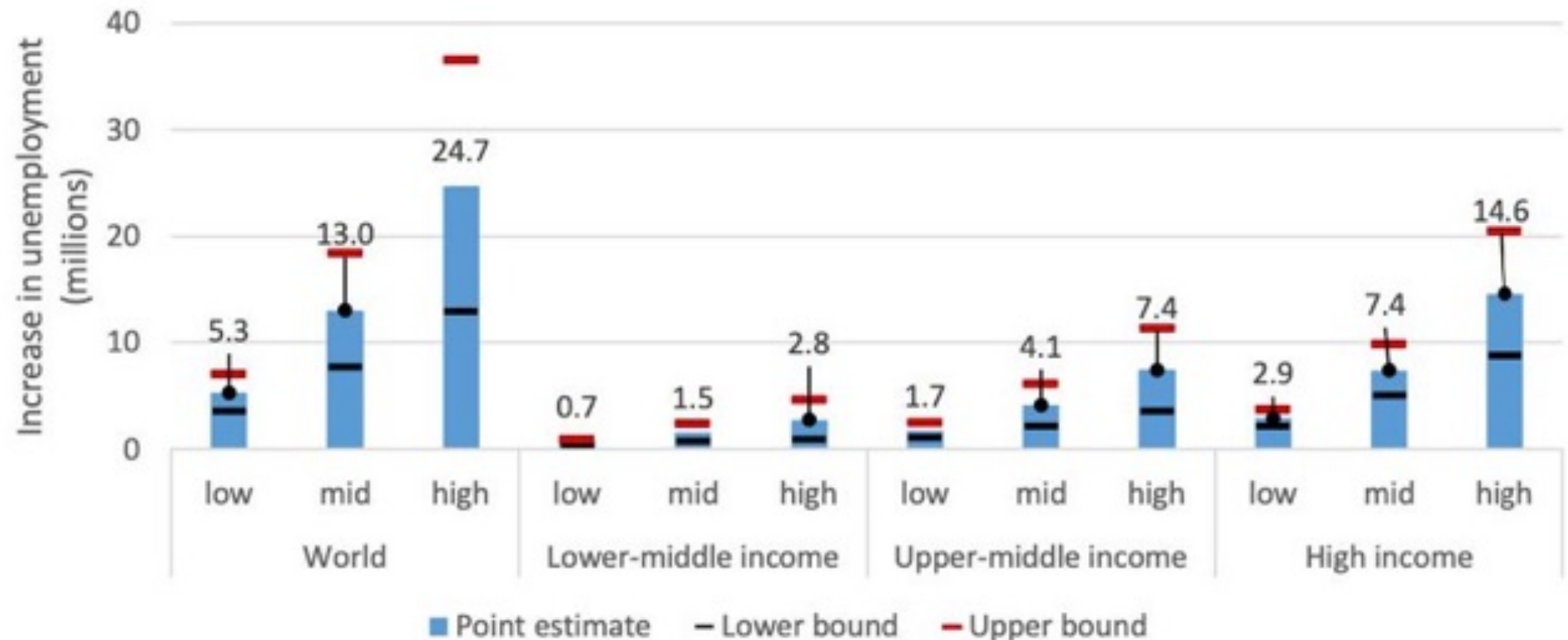
Un món globalitzat i financiaritzat + migracions -> reaccions en cadena

- “si els països emergents s’enfosen en un caos macroeconòmic, es magnificarà el shock negatiu en l’economia mundial, incloent les economies avançades i els sectors financers” [Breugel](#)
- “el primer ministre de Etiopía y Nobel de la Paz, Abiy Ahmed, advirtió de las consecuencias de una ausencia de solidaridad global: “Si el virus no es derrotado en África, regresará para golpear al mundo”” [Xavier Aldekoa](#).
- Atenció a les [persones refugiades i migrants](#)

Els impactes socials

- L'OIT ha calculat que a nivell global l'impacte serà d'entre 5.3 i 24 milions de persones més a l'atur, majoritàriament a països rics.
 - Els sectors serveis, turisme, transport i venda al detall són els més vulnerables.
 - Les pèrdues en ingressos salarials seran d'entre 860 i 3.440 bilions de dòlars, el que es traslladarà en menor consum (cercle viciós)
 - Hi haurà entre 8.8 i 35 milions addicionals de treballadores pobres
- A aquestes xifres s'han d'afegir els 2 mil milions de persones que treballen en el sector informal arreu del món, especialment a països pobres, que viuen al dia, i que es veuen/veuran afectades pel confinament (morir de gana o enfrontar-se al coronavirus)

Figure 1: Impact of declining global growth on unemployment based on three scenarios, world and income groups (millions)



Note: The figure shows the estimated unemployment impact based on three GDP growth scenarios simulated by McKibbin and Fernando (2020). The error bounds present the range of uncertainty stemming from the unemployment projection model but taking the GDP growth scenario as given.

Els impactes socials

- Una de les problemàtiques que cal abordar són els impactes en [l'agricultura i la seguretat alimentària](#), especialment a Àfrica i Amèrica Llatina
- El col·lapse dels serveis sanitaris serà encara més fort i evident a països sense una sanitat pública forta, com EUA o països del Sud (conseqüència de polítiques neoliberals i de privatització)
- El virus visualitza la [crisi de cures](#) (especialment de la [gent gran](#)), incrementant el pes del treball no remunerat de les dones en cures i reproducció
- [Les dones s'estan veient més afectades pel virus](#) al ocupar amb major percentatge llocs de treball de primera línia (sanitaris, neteja, comerç ...) ([recull recursos sobre impactes de gènere de covid19](#))



Què fer davant el coronavirus

- Recuperar el vell “pensa global i actua local”
- El camí passa per:
 - La construcció de sobirania i la democràcia radical
 - El municipalisme, l'internacionalisme i la solidaritat entre pobles
 - La relocalització de l'economia, circuit curt i economia social i solidària
 - La defensa d'allò públic i d'allò comunitari, la construcció de béns comuns
 - L'eco-feminisme

Polítiques públiques

- Polítiques fiscals (ingressos i despeses) expansives i a l'alçada de les necessitats:
 - Renda bàsica universal
 - Defensa dels serveis públics – serveis bàsics universals, de qualitat i amb perspectiva de gènere
 - Democratització de les cures (model de suport per part de l'estat a les cures de persones depenents)
 - Fiscalitat progressiva i lluita contra el frau/elusió fiscal
 - Endeutament responsable i transparent
 - No podem deixar que novament els recursos públics s'emprin per rescatar els poderosos.



Una economia que posi la vida en el centre

- Replantejament del model de desenvolupament
- Economía circular i de circuit curt
- Al servei de les necessitats (model autocentrat vs model rentista)
- Nacionalització de sectors productius estratègics claus
- Replantejament del sector industrial i la política energètica davant l'emergència climàtica
- Replantejament del sistema financer – Banca pública i cooperativa al servei de l'economia productiva i de vida + plantejar alternatives monetàries (monedes locals)
- Nou pacte laboral (nou estatut de les treballadores)



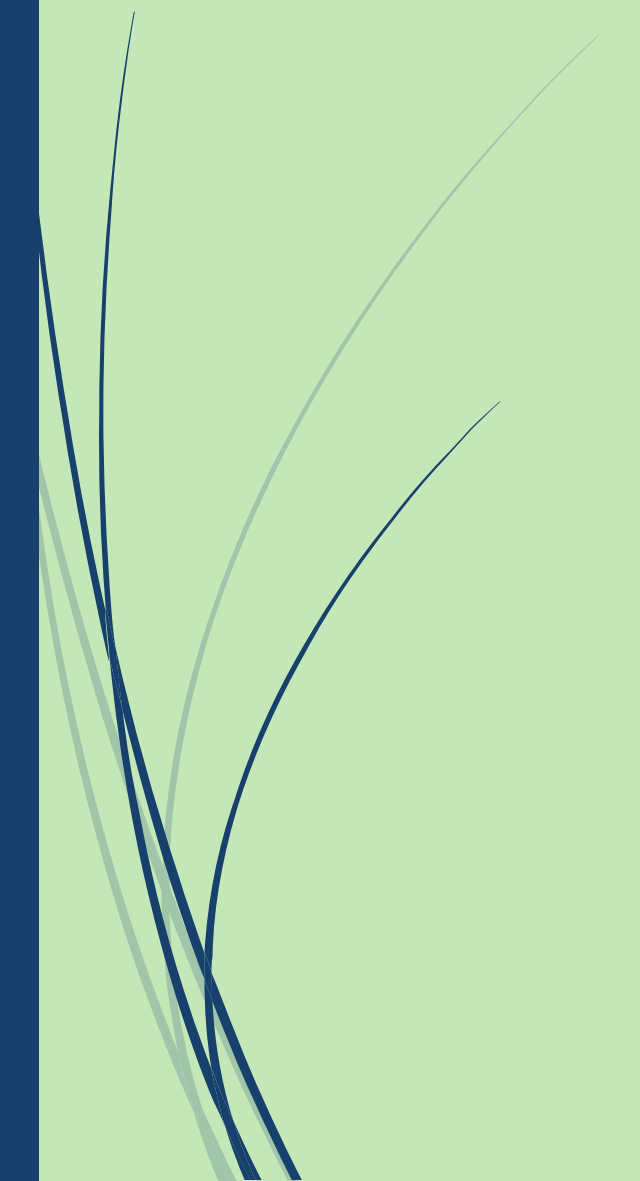
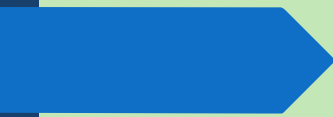
Un pla de reconstrucció popular

- Agenda per la reconstrucció
 - Suport a l'economia local (indústria, comerç, serveis, agroecologia ...) – des d'allò públic i com a consumidores
 - Suport i canvi d'escala de l'economia social i solidària
 - Trencar amb les economies de plataforma
- Agenda per la desmercantilització
 - Reversió de privatitzacions i externalitzacions i reinternalització de serveis bàsics
 - Aprofundir en les propostes públic-comunitàries
 - Dotar-nos del marc jurídic que ho faciliti
- Democratització de les cures (des d'allò comunitari)
- Construcció i reforçar els béns comuns



Estratègies de mobilització des del confinament

- Defensa drets civils i democràtics (no caure en el discurs bèl·lic ni en el marc securitista/policial)
- Aprofitar l'escolta (necessitat de respostes davant l'evidència del col·lapse del capitalisme globalitzat i financiaritzat) – suport a espais de comunicació crítica i ocupar espais comunicatius *mainstream*
- (re)construir espais de coordinació i acció a nivell local, estatal i internacional ([xarxes veïnals de suport](#), [Pla de xoc social](#), [moviment feminista](#), [deute](#), ...) - **Resposta comuna**
- Internacionalisme i solidaritat entre pobles (ara més que mai)



GRÀCIES

iolanda.fresnillo@gmail.com
@ifresnillo